SORTLAND KOMMUNE

Arkivsaknr.:	24/6399
Dok.nr:	24/36694
Arkiv:	FE-151
Saksbehandler:	Johnny Kvalø
Dato:	07.11.2024

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028

Utvalgssaksnr.	Utvalg	Møtedato
PS - 009/24	Arbeidsmiljøutvalget	18.11.2024
PS - 008/24	Administrasjonsutvalget	19.11.2024
PS - 016/24	Rådet for personer med funksjonsnedsettelse	20.11.2024
PS - 021/24	Eldrerådet	20.11.2024
PS - 069/24	Driftsutvalget	21.11.2024
PS -	Ungdomsrådet	
PS - 145/24	Formannskapet	27.11.2024
PS -	Kommunestyret	

KOMMUNEDIREKTØRENS INNSTILLING

1. Kommunestyret vedtar Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028 med de mål, rammer og tiltak som fremkommer for det enkelte rammeområdet. Økonomiplanens første år utgjør kommunens årsbudsjett for 2025.

2. Kommunestyret viderefører nye handlingsregler for 2025 - for økonomiplanperioden 2025-2028.

3. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt drift» §5-4 første og andre ledd.

4. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt investering» §5-5 første og andre ledd.

5. Lånerammen for investeringer settes for 2025 til 133,259 MNOK. I tillegg tas det opp 30 MNOK i startlån hos Husbanken - til videre utlån, jfr. punkt 19. Låneopptak for investeringer i varige driftsmidler for resten av økonomiplanperioden settes til 259,700 MNOK i 2026, 7 MNOK i 2027 og 7,240 MNOK i 2028.

6. Inntekt og formueskatt settes til maksimal sats i henhold til Stortingets vedtak.

7. I medhold til lov om eigedomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova) §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2025:

Eiendomsskattesatsen utskrives med 4 ‰ for bolig- og fritidseiendom og 7 ‰ for alle andre eiendommer i henhold til eiendomsskattelovens § 2 og 3. Bunnfradrag for godkjente bolig og fritidseiendommer settes til kr. 0.

a. Eiendomsskatt skrives ut i henhold til vedtatte eiendomsskattevedtekter.

b. Eiendomsskatt forfaller til betaling med samme terminer som øvrige kommunale avgifter.

c. Etter eiendomsskatteloven § 7a skal det innvilges fritak for eiendomsskatt for så vidt gjelder private barnehager og skoler, som ikke driver på kommersielt grunnlag. Videre kan eiendommer som eies av stiftelser eller organisasjoner, som ivaretar kommunens gavn eller tarv og som ikke driver på kommersielt grunnlag, herunder bygdehus og idrettsanlegg som er åpne for alle, av kommunestyret innvilges fritak for eiendomsskatt.

d. For skatteåret 2025 skal det gis fritak for eiendom iht. eiendomsskatteloven § 7 bokstav a) for Kulturfabrikken Eiendom AS – gnr. 15 bnr. 31 seksjon 1, 6 og 7.

e. For 2025 gjennomføres en kontormessig oppjustering av gjeldende takster, (i henhold til Eiendomsskattelovens § 8A-4) med 10 %.

8. Budsjett 2025 for Kulturfabrikken Sortland KF vedtas med en overføring fra kommunen på 26,06 MNOK.

9. Nye gebyr- og betalingssatser for pleie og omsorg i 2025 vedtas i henhold til vedlagt tabell i saken jfr. vedlegg 2.

10. Priser på kommunale tjenester som endres fra 01.01.25 jfr. også vedlegg 1:

1. Vann, abonnementsgebyr: kr. 1.481,- + mva. (- 22,6%)
2. Vann, forbruksgebyr: kr. 16,65 + mva. (+ 34%)
3. Avløp, abonnementsgebyr: kr. 1.265,- + mva. (- 16,2%)
4. Avløp, forbruksgebyr: kr. 14,47 + mva. (+ 44%)
5. Feieavgift: kr. 770,- + mva. (- 0,8%)
6. Ikke regulerte betalingssatser for tekniske tjenester er framlagt i egen sak.
7. e. Gebyr for etablererprøve fastsettes til maksbeløp.

11. Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon og slam vedtas i tråd med vedlegg 3. fra Reno-Vest IKS.

12. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 7,943 MNOK til Den Norske kirke v/Sortland kirkekontor inkl. kommunal tjenesteyting.

13. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 1,4 MNOK til Vesterålsrådet

14. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 0,573 MNOK til RKK.

15. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 4 MNOK til PPD.

16. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettekniske tilpasninger og pensjonsjusteringer.

17. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å fordele budsjett på ansvars- og artsnivå innenfor rammene.

18. Enkeltvedtak som fattes i løpet av 2025 som medfører budsjettmessige konsekvenser for 2025-2028 skal også inneholde et oppdatert handlingsprogram med saldering for hele økonomiplanperioden.

19. Sortland kommune vedtar økt bosetting av 100 flyktninger i 2025, det bosettes ingen enslige mindreårige under 15 år.

20. Lånerammen på startlånsmidler fra Husbanken settes til 30 MNOK for 2025.

21. Med bakgrunn i demografiske og økonomiske utfordringer bes kommunedirektøren utrede organisasjon og tjenesteproduksjonsstruktur. Dette forelegges politisk behandling i løpet av 2025.

Formannskapet behandling - 27.11.2024 - PS-145/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Endringsforslag fra Venstre, foreslått av Grete Ellingsen, Høyre

Kommunen står foran krevende økonomiske utfordringer. For å møte disse utfordringene er det viktig å utrede og iverksette strukturelle tiltak. I Sortland Venstres forslag til budsjett og økonomiplan er dette vektlagt i vesentlig grad.

Innholdsfortegnelse:
1. Endringsforslag oppsummert.
2. Driftsbudsjett.
2.1. Strategier for å tiltrekke nye bedrifter og øke sysselsettingen.
2.2. Interkommunalt samarbeid om kommunale oppgaver.
2.3. Havbruksfond.
2.4. Boligsosialt arbeid.
2.5. Fysisk aktiv læring.
2.6. Eldremelding.
2.7. Retningslinjer for anskaffelse av leieavtaler.
2.8. Opprusting av Sigerfjordveien fra Hagen til fylkesgrensa.
3. VAR området (vann, avløp og renovasjon).
3.1. Selvkost vannavgift.

1. Endringsforslag.
Forslaget tar utgangspunkt i kommunedirektørens framlegg til budsjett- og økonomiplan justert for Sortland Venstres endringsforslag.
1. Sortland kommune skal bidra aktivt til at havbruksnæringen får tilgang på oppdrettslokaliteter. Dette skal bidra til både å trygge arbeidsplasser og utvikling, samt øke kommunens andel av inntektene fra Havbruksfondet.
2. Det tas et initiativ ovenfor de øvrige Vesterålskommunene med tanke på et samarbeid om kommunale tjenester der gevinstmulighetene synes åpenbare, f.eks. etablering av et interkommunalt plankontor.
3. Inntekter utover prognostiserte inntekter fra Havbruksfondet samt økonomiske besparelser som følge av interkommunalt samarbeid om kommunale tjenester benyttes til nødvendig rekruttering til byggesaksavdelingen. Dette fordi avdelingen er av avgjørende betydning for videre nærings og samfunnsutvikling.
4. Kommunedirektøren utarbeider en oversikt over stillinger som kan utlyses uavhengig av bosted, og rapporterer tilbake til kommunestyret.
5. Avvikling av Sortland Boligstiftelse utredes og mulige økonomiske besparelser synliggjøres. Det skal også ses nærmere på om stiftelsen i vesentlig grad bidrar til at utsatte grupper bor trygt og godt.
6. Økonomiske besparelser som måttet følge av at Sortland Boligstiftelse avvikles benyttes til å skaffe bolig til de med rusutfordringer.
7. Det igangsettes et arbeid med en eldremelding som forankres i kommunestyret.
8. Fysisk aktiv læring ses i sammenheng med arbeidet med å utvikle systemer som skal gi elevene en praktisk, variert og relevant undervisning i skolen.
9. Det skal lages retningslinjer for anskaffelse av leieavtaler som skal sikre at prinsipper om konkurranse, likebehandling og gjennomsiktighet ivaretas. Kommunale foretak og 100% kommunalt eide aksjeselskap anmodes om å følge retningslinjene.
10. Opprusting av Sigerfjordveien fra Hagen til fylkesgrensa søkes finansiert i et samarbeid mellom Vesterålskommunene, Nordland Fylkeskommune og Statsforvalteren i Nordland.
11. Avsatte midler til prosjektering og anbud samt bygging av ny dam i Storvannet tas ut av budsjettet og økonomiplanen, og benyttes til oppgradering av vann- og avløpsnettet.
12. Omprioriterte tiltak med utgangspunkt i kommunedirektørens forslag til budsjett:

Driftsbudsjett	2025	2026	2027	2028
Byggesaksavdelingen - ansettelser	kr 900	kr 1 800	kr 1 800	kr 1 800

Interkommunalt samarbeid og
bruk av havbruksfond (kr 1 800) (kr 1 800) (kr 1 800)
Vedlikehold av Sigerfjordveien fra
Hagen til fylkesgrensa- Sortlands andel. kr 1 000
Bruke andel av 7,5 mill. kr. av ekstra
tildelingen på 5 mrd. til kommunene. (kr 900) (kr 1 000)
VAR området
Vann damanlegg -Storvannet reverseres (kr 18 000)
Oppgradering av vann- og avløpssystemer for å
redusere lekkasjer og forbedre vannkvaliteten. kr 18 000
Beløp i (): Økte inntekter/sparte kostnader.

2. Driftsbudsjettet.

2.1. Strategier for å tiltrekke nye bedrifter og øke sysselsettingen.
Det blir mer utfordrende å skape vekst i folketallet de neste årene. Sortland må øke attraktivitet for bosetting og næringsliv for å få vekst i folketallet.

Antall barn fra 6-15 år vil synke med mindre Sortland oppnår høy attraktivitet. Uten særskilte tiltak tilsier prognoser at antall barn vil gå ned fra 1 300 i år til 1 096 i 2028.

En avgjørende faktor for å kunne opprettholde dagens skolestruktur er at Sortland lykkes i arbeidet med å skape attraktivitet for bosetting og næringsliv.

Et grep for å styrke kommunens attraktivitet på feltet kan være å etablere sterkere fagmiljø gjennom økt samarbeid med andre kommuner. Det kan også innebære å synliggjøre kommunenes fremtidige ambisjoner på det kommunaltekniske området overfor studenter og fremtidige kandidater til stillinger i teknisk sektor. Dette kan gjøres ved å tilby praksisperioder og mulighet for studentoppgaver, samt invitere relevante kandidater til besøk og dialog om utfordringer, muligheter og behov i kommunalteknisk sektor.

Byggesaksavdelingen bevilges midler til ytterligere 2 ansettelser for å kunne ta unna og gjøre de oppgavene som hører til på byggesak. De opplever stadig at det kan være vanskelig å rekruttere personell, og enkelte stillinger kan derfor bli stående ledig. Dette fører bl.a. til sen saksbehandling av byggesøknader for både private og næringsdrivende.

Flere og bedre digitale og teknologiske verktøy gjør at mulighetene er store både for effektivisering og økt kvalitet, men den digitale kompetansen som etterlyses må på plass.

For å bedre situasjonen kan en løsning være bosteds-uavhengige arbeidsplasser.

Byggesaksbehandling kan i stor utstrekning utføres uavhengig av bosted. Ved siden av større grad av interkommunalt samarbeid innenfor feltet byggesaksbehandling, kan kommunen også rekruttere til slike stillinger uten at ansatte behøver å flytte til kommunen.

Forventet resultat av tiltaket:
• Økt attraktivitet for bosetting og næringsliv i kommunen.

2.2. Interkommunalt samarbeid om kommunale oppgaver
For å øke kvaliteten på kommunale tjenester er det viktig å samarbeide med de øvrige vesterålskommunene. Det vil bidra til mer effektiv kommunal oppgaveløsning og økt produksjon av kommunale tjenester.

Et utvidet interkommunalt samarbeid vil gi bedre muligheter for:
• Modernisering og utvikling av kommunal tjenesteyting.

• Læring og erfaringsutveksling.
• Sømløse og fleksible kommunale tjenester.

Vesterålskommunene må velge gode samarbeidsprosjekt der gevinstmulighetene synes åpenbare, f.eks. etablere et interkommunalt plankontor. Dette vil være i tråd med generalistkommuneutvalgets tilrådning.

Forventet resultat av tiltaket:
• Mer effektiv kommunal tjenesteproduksjon.

2.3. Havbruksfond
Sortland kommune kan ikke klare å opprettholde tjenestetilbudet over tid. Det må enten spares og/-eller så må inntektene økes. Havbruksfondet har blitt et viktig verktøy for å kanalisere verdier til kommuner som tilrettelegger for havbruk.

Gitt at det tas noen grep, kan Sortland få enda større utdelinger fra Havbruksfondet.

Vi har noen naturgitte fortrinn som gjør dette mulig. Bl.a. har vi flere områder der storhavet sikrer stor og kontinuerlig vannutskifting, noe som er viktig siden naturen selv utfører rensejobben når oppdrettsproduksjonen er godt avpasset til lokalitetene.

Sortland ligger i grønt produksjonsområde. Det betyr at miljøpåvirkningen er akseptabel. Oppdretterne kan derfor tilbys vekst i form av nye tillatelser eller økning av produksjonskapasiteten på eksisterende tillatelser.

Kommunen må også se på nye områder som kan settes av til havbruk og ikke minst stresse gjennomføringen/godkjennelse fra særlig Statsforvalteren.

Havbruksnæringen jobber nå målrettet med å redusere smittepress. Skal de lykkes med sitt arbeid så er tilgang på lokaliteter av stor betydning. Der kan vi som kommune bidra. Det er skissert flere lokaliteter i kystsoneplanen som enda ikke er utnyttet eller fullt utnyttet.

Forventet resultat av tiltaket:
• Dette vil bidra til å trygge arbeidsplasser og utvikling, og gi kommunen økt andel av inntektene fra Havbruksfondet.

2.4. Boligsosialt arbeid
Det et er nå mulig å oppheve boligstiftelser.

Formålet med opprettelsen av boligstiftelsen var å skaffe boliger til utsatte grupper som er vanskeligstilte på boligmarkedet. Imidlertid er de økonomiske fordelene som lå til grunn for opprettelsen bortfalt.

Det er uheldig at kommunen har ansvar for å oppfylle de formålene som stiftelsen ivaretar, samtidig som kommunen ikke har noen formell mulighet til å påvirke hvordan stiftelsen løser oppgaven.

En av bærebjelkene i velferdspolitikken, er at alle skal bo godt og trygt. En utredning må se på om stiftelsen i vesentlig grad bidrar til at utsatte grupper bor trygt og godt.

Det er et tiltakende problem at enkelte personer med rusutfordringer mangler bolig. Eventuelle økonomiske besparelser som følge av at Sortland Boligstiftelse avvikles, benyttes til å skaffe bolig til de med rusutfordringer.

Forventet resultat av tiltaket:
• En avvikling av boligstiftelsen kan medvirke til at kommunen forvalter boliger på en mer økonomisk

måte og frigjør ressurser som kan brukes til å skaffe bolig til de med rusutfordringer.

2.5. Fysisk aktiv læring
Alle elever i Sortland skal oppleve et trygt, tilrettelagt og godt skolemiljø som fremmer læring og trivsel. Elever ønsker mer aktivitet i skoletida, og at opplæringa er mer relevant og forståelig for deres hverdag.

Her kan Uteskole inngå som en del av skolehverdagen for at elevene skal utvikle miljøbevissthet og føle på et ansvar for å ta vare på det biologiske mangfoldet og beskytte miljøet.

En mer praktisk og fysisk aktiv skole innebærer å innpasse fysisk aktivitet i undervisningen. Dette er svært viktige grep for å snu negative utviklingstrekk for læring og trivsel i grunnskolen.
Fysisk aktiv læring bidrar til bedre konsentrasjon, mindre stress, mer fysisk aktivitet, motivasjon og lærelyst.

Forventet resultat av tiltaket:
• Mindre ressursbruk innenfor kommunale tjenester som helsevesen og sosialtjenester som følge av redusert utenforskap og bedre trivsel.

2.6. Eldremelding
Den tradisjonelle tjenestestrukturen lever videre med sykehjem med stadig strammere bemanning, hjemmesykepleie med stadig mindre tid til brukeren osv. Dagens tilbud legger i stor grad vekt på effektivitet og hva som er tilstrekkelig.

Men utfordringene løses ikke ved å la eldre være enda mer alene, og overlate omsorgsarbeidet til teknologien.

Vi må satse på helsearbeid som øker eldres livskvalitet og som reduserer behovet for kostbare sykehjemsplasser.

Det må kunne godtgjøres at de tiltakene som prioriteres er de som i størst grad bidrar til bedre helse og velferd. Gode tiltak er tilrettelegging for fysisk aktivitet, deltakelse i klubber, et balansert kosthold, aktiviteter som utfordrer hjernen og tilrettelegging for trygghet hjemme. Det utarbeides en eldremelding som har dette som utgangspunkt.

Forventet resultat av tiltaket:
• Eldre i Sortland skal eldes med verdighet, ha en meningsfylt hverdag og bidra til velstandsutviklingen i kommunen.

2.7. Retningslinjer for anskaffelse av leieavtaler
Direkteanskaffelser av leieavtaler har vært vanlig praksis. Det er uheldig.

Det er viktig å sikre at direkteanskaffelser ikke bryter med prinsippene om konkurranse og likebehandling. Retningslinjer skal sikre at prinsipper om konkurranse, likebehandling og gjennomsiktighet ivaretas.

De skal også bidra til å sikre at leieavtaler inngås på en måte som er rettferdig og transparent.

Forventet resultat av tiltaket:
• Konkurranse skal bidrar til lavere priser og frigi midler som kan brukes til annen kommunal tjenesteproduksjon.

2.8. Opprusting av Sigerfjordveien fra Hagen til fylkesgrensa
Veistrekningen er i særdeles dårlig forfatning. Veien skrår dramatisk flere steder, det er huller, krater, sprekker og forhøyninger.

Ved stengninger i Sigerfjordtunnelen dirigeres trafikken gjennom Sigerfjord.

Veien har stor betydning som avlastingsvei for alle Vesterålskommunene, ikke bare for Sortland. Denne er Vesterålens eneste avlastingsvei for direkte trafikk inn og ut av regionen. Hensynet til samfunnssikkerhet og evnen til å opprettholde samfunnskritiske funksjoner tilsier at veien må holde en standard som gjør at den for kortere eller lengre tid kan fungere som avlastningsvei.

Opprusting søkes finansiert i et samarbeid mellom Vesterålskommunene, Nordland Fylkeskommune og Statsforvalteren i Nordland.

Forventet resultat av tiltaket:
• Sikre kritisk infrastruktur.

3. VAR området (vann, avløp og renovasjon)

3.1. Selvkost vannavgift
Kommunedirektøren foreslår kontorjustering av eiendomsskatten med 10 % og fjerning av bunnfradraget. Bunnfradraget er ment å gjøre skatten mer rettferdig og sosialt utjevnende.

Det er vedtatt å sette av 20 mill. kr. til bygging av demning i Storvatnet. Uforutsette forhold kan i tillegg gjøre at prosjektet blir dyrere enn antatt.

Denne investeringen må abonnentene i Sortland dekke via vannavgiften.

Økningen i både eiendomsskatten og vannavgiften vil representere en vesentlig merkostnad som vil ramme mange hardt.

Merkostnaden knyttet til bygging av dam er helt unødvendig. Å bygge demning vil øke mengden vann som kan tas ut, men Sortland vil fortsatt stå uten en reservevannkilde. Kommunen kan heller ikke levere renset vann til innbyggerne dersom det skjer noe med renseanlegget. Men ved at kommunen kobler seg på Lilandsvatnet vil innbyggerne få tilgang på renset vann dersom situasjonen tilsier det.

Mange vann og avløpsledninger er gamle og trenger oppgraderinger. Midlene som er avsatt til demning omdisponeres og foreslås benyttet til å oppgradere og forbedre vann -og avløpsanleggene.

Forventet resultat av tiltaket:
• Ikke påføre innbyggerne merkostnader utover det som er nødvendig.

<u>Tilleggs/endringsforslag fra Rødt , foreslått av Grete Ellingsen, Høyre</u>

Forslagene er endringer og/eller tilleggsforslag med utgangspunkt i kommunedirektørens forslag. Det jobbes videre med forslag og det kan derfor bli endringer før endelig innspill 16.desember.

Tiltak der det vil/kan inngår direkte økt økonomi tilførsel

1. a) Eiendomsskatt: Bunndraget settes til kr 300 000 kun for (helårs)boliger – skal ikke gjelde fritidsboliger.

   b) I løpet av 1.halvår 2025 legger kommunedirektøren fram ei sak til politiske behandling med hjemmel i Eiendomsskatteloven § 28 som vurderer muligheten til og konsekvensen av å frita husstander med vedvarende lav inntekt og egen bolig fritak fra eiendomsskatt.
2. Psykisk helserådgiver videregående skole videreføres kr 840 000 hvert år i økonomiplanperioden

3. Sortlandshjelpa Ung: Flere stillinger er i dag finansiert som prosjektmidler med eksterne økonomiske tilskudd. Dersom ikke dagens fagkompetanse og tilbud kan opprettholdes på grunn av manglende økonomi, skal dette legges fram så snart som mulig i budsjettregulering. Det skal vurderes økonomiske tiltak med intensjon å minst opprettholde tilbudet.
4. Helse og omsorg: Opprettelse av 6-7 avlastningsplasser i Lamarktunet 1,8 mill. for 2025 og 5,4 mill. resten av økonomiplanperioden
5. Personellsituasjonen barnehager: Videreføre tiltak med oppretting av stillinger ut over grunnbemanning i barnehager som tiltak for økt vikarstabilititet og styrking av generell grunnbemanning. Delfinansiering fra virkarbudsjettet + evt. økt tilskudd til enheten.
6. Maurnesbassenget: Det utredes mulighet for økt bruk og tilgjengelighet av Maurnesbassenget ut over skoletilbudet. I dette ligger å vurdere ulike konsept for drift og/eller utleie av bassenget mot betaling. Dette gjennomføres innen 1.kvartal 2025 og kan eventuelt vurderes satt i verk fra høsten 2025. Det åpner også for eventuelle tilskudd for å få tiltaket iverksatt – med særlig innretning i en oppstartsperiode.
7. Demning Storvatnet: Investering til bygging av demning Storvatnet tas ut. Samme investeringsbeløp nyttes til utskifting av gamle vannledning og andre utbedringsbehov innafor vannforsyning eventuelt tiltak fordelt over hele økonomiplanperioden.
8. Bjørklundveien: Investering «Bjørklundveien – Vesterveien sammenkopling» både øvre og nedre del tas ut av budsjettet i økonomiplanperioden. Det utgjør i sum 46.5 mill. for 2025/2026. Tiltaket er viktig, men ikke viktig nok. Begrunnelsen er at finansieringsutgifter til tiltaket bidrar til lavere prioritering av nødvendig drift på kjerneområder som helse/sosial og oppvekst og vedlikehold/asfalt av eksisterende veinett. Stipulert årlig innsparing finansutgifter ca. 1.5 mill.

   Tiltak der det ikke inngår direkte økonomiske krav (verbalforslag)
9. Sigerfjordveien
   a) Det planlegges tiltak på Sigerfjordveien fra Hagen østover til kryss med riksvei 85 v/fylkesgrensen) på grunn av nesten ikke kjørbar overflate, «telehiv» heileåret og manglende stikkrennevedlikehold. I løpet av 1.halvår 2025 legger kommunedirektøren fram forslag til mulige tiltak der også spørsmålet om å høvle bort asfalt og videreføre strekningen som grusvei.
   b) Det bør også vurderes konsekvenser av å forby gjennomkjøring av strekningen i Skredbukta for annet enn tilgang til boliger/nødvendige tjenester/off. rutetrafikk til indre Sigerfjord. Veien vil da ikke kunne brukes som beredskapsvei/alternativ til Sigerfjordtunnelen.
10. Reduksjon klimagassutslipp
    I løpet av 2025 skal kommunedirektøren legge fram en heilhetlig plan for hvordan kommunen skal nå målsetting om reduksjon av klimagassutslipp på 60% innen 2030.
11. Regionalt samarbeid om kontroll, teknisk. Kommunedirektøren bes ta kontakt med kommunene i regionen om mulig samarbeid med å etablere tilsyns-/kontroll-/veiledning for oppfølging av søknadspliktige, fysiske tiltak innafor teknisk område. Resultatet av slik kontakt rapporteres innafor 1.halvår 2025.
12. Kommunal tilrettelegging for boligutbygging
    Det skal i løpet 1.havlår 2025 legges fram en vurdering av hvordan Sortland kommune kan øke sitt engasjement og deltakelse med å tilrettelegge for nye boligtomter flere steder i kommunen blant annet med mulig oppkjøp av arealer for videresalg til privat, tilrettelegge for nødvendig infrastruktur m.m. – jamfør vedtak i Boligpolitisk plan.
13. Etterbruk av Håløytunet bofellesskap. Forslag til plan for etterbruk av Håløytunet bofellesskap etter overflytting til nytt sykehjem skal legges fram innen 1.kvartal 2025.
14. Tiltak overfor ungdomsmiljøet
    For å spisse kommunens innsats ytterligere overfor utfordringene i ungdomsmiljøet (utenforskap, rus, vold, psykiatri, psykisk uhelse, skolefrafall, ledighet m.m.), skal det igangsettes et prosjekt der alle involverte utvikler tiltak i et samordningsprosjekt (deltakelse fra f.eks. grunnskole, videregående, politi, Sortlandshjelpa, helsestasjon, barnevern, NAV, frivillige,

Inndekning:
Utfra dagens situasjon ser det ut til å bli et mindreforbruk i forhold til siste budsjettregulering for 2024

på ca.12 mill. I tillegg er det tilgjengelig minst 5 mill. for 2025 ut over kommunedirektørens budsjettoppsett. Det vil også være aktuelt å legge inn ca. 10 mill. fra disposisjonsfondet i økonomiplanperioden utfor kommunedirektørens oppsett.

Tilleggs/endringsforslag fra H, FRP, foreslått av Einar Mårstad, Høyre

Budsjett- og økonomiplanen 2025 -2028

VERBALFORSLAG

1. Stadfestelse av vedtak i Økonomiplanen for 2024-2027

Alle vedtakene i budsjett- og økonomiplanen for 2024-2027 vedtatt i kommunestyret 14.desember 2023 gjelder fortsatt. Vedtakene forutsettes fulgt opp hvis ikke senere politiske vedtak endrer eller opphever de enkelte vedtakene.

2. Flere- fornøyde- innbyggere

Sortland har et mål om å øke antall innbyggere i perioden frem til 2050. Kommunedirektøren bes fremme en drøftingssak under samfunnsutvikling som bidrar med konkrete tiltak for å få flere og mer fornøyde sortlendinger.

Et eksempel på tiltak kan være tilflytterkontor, jf at det i Hadsel snart åpnes et tilflytterkontor som er støttet av fylkeskommunale midler. Sortland kommune bør se på vedtatte mål i regional planstrategi og søke prosjekter innenfor kategorien, "Nordland har livskraftige og inkluderende lokalsamfunn der folk vil bo."

3. Fra utenforskap til felleskap

Tallene for 2023 viser at i Sortland Kommune er det 23,3 % av befolkninga mellom 20-66 år definert å være kategorien utenforskap, noe som betyr at man ikke er i jobb eller under utdanning. Dette er en stor menneskelig og økonomisk kostnad, ikke bare for den enkelte, men også for oss som samfunn. Å redusere utenforskapet må være ett av våre absolutte hovedmål framover.

Administrasjonen bes om å fremlegge en redegjørelse for årsaker og beskrivelse av tiltak som gjøres i dag. Det bes videre om en vurdering av forbedringer av gjeldende tiltak og mulige forslag til nye tiltak. Det vurderes særskilt hvordan de ulike tiltakene er samordnet, spesielt opp mot oppfølgingen av hvert enkelt individ.

Økning i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og utenforskap;

- Sortland kommune skal ha som målsetning å inkludere flere. Kommunen skal ha en positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring i sin virksomhet.
- Sortland kommune skal i samarbeid med NAV og vekstbedriftene øke sin andel av tiltaksdeltakere på midlertidig lønnstilskudd og arbeidsmarkedstiltak.

4. Utredning svømmehall og dagens Idrettshall.

Dagens svømmehall er over 50 år og lever på «lånt tid». Det bes om en utredning av alternativene bygging av ny svømmehall kontra rehabilitering av dagens. Private aktører inviteres til å vise sin interesse. Det skal utredes mulighetene for bruk av dagens svømmehall hvis det bygges ny. I utredninga skal det inngå også vurdering av fremtidig bruk av dagens idrettshall. Det skal vurderes om behovene for basishall/TURNHALL bør løses ved fremtidig nybygg i tilknytning til ny flerbrukshall, ved ombygning av dagens svømmehall eller ved tilpasning/ombygning av dagens idrettshall.

5. Skolestruktur, felles ledelse eller områdemodell

Skolestrukturen med de fysiske skolestedene skal bestå.

Kommunedirektøren bes se på ei utredning innenfor oppvekst og på de ulike barneskolene og i kommunale barnehager.

Det ses på mulighet for en områdemodell eller felles ledelse av skoler og barnehager. Videre ses det på om andre stillinger kan slås sammen, eller om noen stillinger skal utvides i tråd med endringer i samfunnet. (Eksempelvis IKT og fravær blant elever.)

Eksempelvis har **Ørland kommune** og benyttet slike modeller for å møte utfordringer som rekruttering av kvalifiserte ledere og lærere, samt for å sikre god koordinering i områder med lavt elevtall.

Foreldre/foresatte vurderer best hvilken barneskole deres barn bør gå på. Sortland har tilnærmet fritt skolevalg i dag, men modellen kan utvikles videre. Det bes derfor om at administrasjon utreder en modell med utgangspunkt i gjeldende ordning i Bodø kommune. Fordeler, ulemper og mulige konsekvenser kartlegges. Saken bør legges ut til høring før den eventuelt fremlegges til endelig politisk behandling. FAU ved barneskolene og lokale grende/bygdelag i kommunen bør spesielt inviteres til å gi sin uttalelse.

6. Videreføring av LOS-funksjonen

LOS er et tiltak der en arbeider for å redusere bekymringsfullt fravær i grunnskolen. Det forutsettes at administrasjonen finner en løsning der prosjektet kan fortsette utover april 2025 og der kommunens nødvendige egenandel finansieres over rammen for oppvekst.

7. Langsiktige tiltak for økte inntekter og reduserte kostnader i kommunen

Kommunens økonomiske drift er svært utfordrende, og disposisjonsfondet er tappet. Det bes om at administrasjonen foretar en utredning av ulike langsiktige tiltak for å øke inntektene og redusere kostnadene i kommunen. Eksempler på tiltak kan være regionalt samarbeid, samarbeid med private/frivilligheten, effektivitetstiltak og konkurranseutsetting. KOSTRA- tallene og kommunebarometeret bør inngå som en del av virksomhetsstyringen og måltall for økonomi og kvalitet settes ut fra dette.

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å fremlegge en sak med forslag til gjennomføring av anbudskonkurranse for offentlig tjenestepensjon. Formålet er å redusere kommunens løpende kostnader til pensjon. Sikre en mer effektiv bruk av kommunens ressurser og vurdere muligheter for å frigjøre kapital til andre prioriterte formål i kommunen. En eventuell ny avtale skal ikke ha dårligere betingelser for de ansatte i kommunen.

8. Mineralutvinning

Den er stor, økende etterspørsel etter mineraler i verden. Med den økende sikkerhetspolitiske usikkerhet vil tilgang til mineraler for Norge og våre samarbeidspartnere bli enda viktigere. Det bes derfor om at administrasjonen legger frem en samlet oversikt over vurderinger/kartlegginger over

kjente og potensielle mineralressurser i Sortland kommune. Offentlige aktører som for eksempel Nordland Fylkeskommune, Vesterålsrådet, private aktører i næringa og grunneiere kan inviteres inn i arbeidet med kartlegginga.

9. Hardbrukshus

Kommunedirektøren bes om å undersøke om private omsorgsaktører kan levere denne tjenesten.

10. KAD- avdeling

Det utredes opprettelse av 6-7 avlastningsplasser i Lamarktunet. Dette for å avlaste pårørende til hjemmeboende med demensomsorg er det behov for å øke tilbudet om flere avlastningsplasser. Tiltaket vil gjøre at man utsetter behov for langtidsplass. det foreslås å utnytte tilgjengelige lokaler i Lamarktunet hvor hjemmetjenesten har lokaler i dag. Bygget trenger lett oppgradering/ombygging. Ved å utnytte Lamarktunet vil man utsette behov for byggetrinn 2 og 3 i nytt sykehjem, samt unngå leieutgifter i annet bygg. En vil i stor grad legge til rette for å ivareta utskrivningsklare pasienter i egen kommune. Det legges frem egen sak om dette.

11. Diverse teknisk

- Avløpssituasjonen i Sigerfjord er prekær i forhold til ny boligbygging. Dette gjelder stort sett hele området fra Hagen til Kjerringnes. Det bør utredes hva som bør gjøres for å tilrettelegge for boligbygging.
- Gang/sykkelsti mellom Sigerfjordskole og Langbakkveien ligger i budsjettet for 2025. Neste etappe, fra Langbakkveien til Kjerringneselva innarbeides i i økonomiplanen fra 2026.
- Sigerfjordveien er eneste fastlands -beredskapsvei for hele Vesterålen dersom det skulle bli stans i Sigerfjordtunellen. Veien eies av Sortland kommune og kommunen bes ta kontakt med Statens Vegvesen for å undersøke muligheter for driftstilskudd/annet for å sette veien i stand til å kunne fungere som beredskapsvei.

ØKONOMISKE FORSLAG

Kommunedirektøren har sitt forslag til budsjett for 2025 foreslått følgende kutt/reversering av tiltak som ble vedtatt av Høyre/Frp for budsjettet for 2024:

DRIFT		
1	Avtale med Visit Vesterålen	700 000,-
2	Sommer SFO	150 000.-
3	Åpent basseng om sommeren	150 000,-
4	Tilskudd for oppgradering bygdehus	400 000,-
5	Samarbeidsavtale Gerdas Hus	200 000,-
6	Dirigent til demenskoret	70 000,-

7	Åpen hall	100 000,-
8	Samarbeidsavtale Sortland Byforening	250 000,-
9	Tilskudd kontorarbeidsplasser/pendling	250 000,-
10	Lærling medieteknikk	150 000,-
11	Minstefradrag eiendomsskatt	3 900 000,-
12	Prosjekt styrke frivilligheten	1 000 000,-
SUM		7 320 000.-
FINANSIERING		
1	Ekstrabevilgning staten	5 800 000,-
DIFFERANSE		-1 520 000-

Det er kommet kr. 5 800 000 i ekstrabevilgninger til Sortland Kommune over statsbudsjettet. Disse midlene var det ikke tatt høyde for i budsjettforslaget som kommunedirektøren har lagt fram.

Det foreslås derfor at de 12 tiltakene overfor som ble vedtatt i 2024 videreføres også for 2025 ved bruk av disse ekstra midlene. Differansen dekkes slik:

Mindreforbruk Regionalt samarbeid kr. 385 000,- brukes til å dekke deler av differansen. Resten kr. 1 115 000 dekkes av disposisjonsfond. Det legges til grunn at økte overføringer fra staten for 2024 på kr 7 537 000 brukes via disposisjonsfond i 2025.

Samarbeid, spleis og gjøre ting ILAG, skaper mest mulig tilbake for hver offentlig krone som brukes.

Avtalene med Visit Vesterålen AS, Gerdas Hus AS og Sortland Byforening AS videreføres i 2025. Selskapene er ideelle aksjeselskaper som kommunen gjør avtale med for at de skal være med å realisere overordnede mål for utviklingen av et bærekraftig reiseliv, kulturliv, høyere utdannings arena og byutvikling I Sortland. Avtalene legges frem for politisk behandling i formannskapet.

Tilskudd oppgradering bygdehus, åpen hall, kontorarbeidsplasser for pendling, og frivillighetsmidler er alle tiltak som er ment å utløse mer frivillighet, aktivitet og vekst i Sortland. Prosjekt kontorarbeidsplasser pendling regnes å vøre et samfunnsutviklingsprosjekt, og legges det frem drøftingssak om dette så snart som mulig.

Frivillighetsprosjekt

Det settes av kr. 1 000 000 til frivillighetsprosjekt. Dette er midler som skal brukes til ILAG/SPLEIS-prosjekter. Det kan være uteområder på skole/barnehage, fritidsklubber etc, lekeplasser andre offentlige arealer (Bystranda for eksempel) der private/frivillige legger inn egeninnsats og dugnad og der kommunen kan betale inntil 50 % og maks kr. 100 000 av et prosjekt. Egeninnsats hos frivillige regnes som del av finansiering. Målet er å gjøre Sortland mere attraktivt.

Utredning Helsehus forutsettes videre gjennomført innenfor rammen for Helse/Omsorg.

Asfaltering av kommunale veier

Med bakgrunn i utredningen som er foretatt i rapport *Kommunalteknisk rapport-Tilstandsanalyse vei, 2021*, benyttes midlene avsatt i kommunens veifond på inntil

kr. 5 000 000 gjennom kommunestyresak 016/19 til å gjennomføre asfaltering av veier etter planen. Følgende skolevei gis prioritering i 2025: Åsveien fra Kirkåsveien til Sagaveien (250m).

Kr. 2 000 000 av veifondet settes av til SPLEISELAG vei

Private veiere kan søke om støtte på inntil 50 prosent og maksimalt kr. 250 000 på prosjekter for oppgradering av vei. Midlene lyses ut i vinter og realiseres våren/sommeren 2025.

Effekt av Interkommunalt samarbeid

Sortland kommunestyre vedtar å igangsette et regionalt samarbeidsprosjekt «Samdrift Vesterålen». Basert på likelydende vedtak i Vesterålskommunene eies prosjektet av Vesterålen Interkommunale råd og styret er styringsgruppe. Den administrative oppfølgningen av prosjektet skjer gjennom kommunedirektørene / kommunedirektørforum og /eller «i lag tjenestesamarbeid».

Prosjektets formål er å identifisere driftsoppgaver som gir en økonomisk driftsmessig gevinst gjennom å løse de i felleskap.

Prosjektet rapporterer tilbake til det enkelte kommunestyre innen utgangen av 30.06.25 med konkrete forslag til mulige tiltak/prosjekt. I arbeidet skal det legges til grunn en økonomisk gevinst for hver kommune på minimum pr. år:

År	2025	500.000
År	2026	1.000.000
År	2027	1.000.000
År	2028	1 000 000

Gebyrer for vann, avløp og feiing

25.april 2024 vedtok Formannskapet at det skulle f*remlegges sak om revisjon av vedtatte Forskrift om vann- og avløpsgebyr som trådte i kraft 01.01.2024 samt vurdering av kommunestyrets vedtatte gebyrer for vann og avløpsavgifter for 2024.*

En slik sak er fortsatt ikke blitt fremlagt.

I kommunedirektørens forslag til Økonomiplan for 2024-2027 som ble vedtatt i Kommunestyret 15.12.2023 stod det følgende: *Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrreduksjon på rundt -6,9 %. I sist mottatt prognose for totale gebyrinntekter er det følgende tall: 14,8 MNOK i 2023 og 21,5 MNOK i 2024, noe som er en økning på ca. 45 %.*

På side 22 i kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2025-2028 vises det at for en husholdning med forbruk på 120 kubikkmeter vann var totale gebyrer i 2023 kr. 5.788,- mens det i 2024 er kr. 8.427, noe som er en økning 45,6 %

Det ble forespeilet gebyrreduksjon på 6,9 % som ble til en gebyrøkning på 45,6 % fra 2023 til 2024.

I kommunedirektørens forslag til Økonomiplan for 2025-2028 foreslås det en samlet økning i gebyrene på vann, avløp og feiing på 5,3 % fra 2024 til 2025. Dette står også i motstrid til det som ble lagt frem for ett år siden.

Det innarbeides derfor følgende i Økonomiplanen for 2025-2028:

1. Alle avgiftssatsene på vann, avløp og feiing reduseres med 10 % i 2025 i forhold til kommunedirektørens forslag.
2. Det skal snarest i 2025 fremlegges sak om revisjon av Forskrift om Vann- og Avløpsgebyrer i tråd med vedtak i Formannskapet 25.april 2024.
3. Investeringen som er gjort på Lilandsprosjektet på ca kr 35 millioner kroner skal ikke belastes selvkostregnskapet i Sortland før konsesjon for uttak fra Lilandsvannet foreligger og vannet er tatt i bruk for Sortland befolkning.

Kommunedirektøren fremlegger sak på hvordan investeringen behandles i kommunens regnskaper frem til den eventuelt kan belastes selvkostregnskapet igjen.

Demning Storvatnet

Forslag til formulering som innarbeides i Økonomiplanen

- *Ny demning i Storvatnet ferdig prosjekteres slik at det er klart for gjennomføring av anbudskonkurranse. Det skal utarbeides et kvalitetssikret, oppdatert budsjett/kostnadsoverslag for bygging av ny demning basert på ferdig prosjektering som skal fremlegges for Formannskapet i løpet av 1.halvår 2025.*
- *Beslutning om gjennomføring av anbudskonkurranse skal behandles av Formannskapet.*
- *Endelig beslutning om bygging av demning skal gjøres av Kommunestyret etter at anbudskonkurranse er gjennomført og finansiering er innarbeidet og vedtatt i Økonomiplanen for 2026-2029. Det forutsettes at konsesjonsforholdene med NVE for både Storvatnet og Lilandsvatnet er avklart før bygging av ny demning i Storvatnet foretas.*
- *Avsatte forslåtte midler i økonomiplanen fra kommunedirektøren for 2025-2028 for Storvatnet opprettholdes.*

Vi står i dag med et nedtappet Storvatn som eneste vannkilde for store deler av kommunen, og dette uten at det foreligger tilfredsstillende og godkjente beredskapsplaner for vannforsyning i Sortland. Med de mange uavklarte spørsmålene som er i forhold til NVE, vil det ikke være forsvarlig nå å skrinlegge planene om å bygge ny demning i Storvatnet.

Det vil ikke være aktuelt å gjennomføre bygging av ny demning i Storvatnet før konsesjonssøknadene for både Storvatnet og Lilandsvatnet er avklart eller ferdig behandlet av NVE. Dette fordi vi trenger full oversikt over hvilke krav NVE setter for å kunne gi konsesjon.

Eksempelvis vil det kunne komme krav fra NVE som krever reforhandling av avtaler med Holmøy i forhold til stikkledning og renseanlegg som vi ikke kan forskuttere utfallet av. Det kan også komme krav i forhold til Storvatnet som vi ikke har kjennskap til nå.

Avgiftsfinansierte investeringer (selvkost)

Avløp:

Det legges inn følgende tiltak i tråd med vedtatt hovedplan for avløp og vannmiljø og vedtak i kommunestyret 14.12.2023:

Beskrivelse tiltak	2025	2026	2027
Pumpestasjon Strandskog	3 450 000		
Pumpeledning Strandskog - Myrland	4 500 000		
Pumpeledning Sørhamna - Strandskog	1 650 000		
Sortland sentrum renseanlegg, utslippsledning		7 650 000	14 150 000
Pumpestasjon Sjøgata		4 100 000	
Pumpeledning Strandgata-nordre Frydenlund		3 600 000	
Ledning Vesterålsgata - Nordre Frydenlund		1 200 000	
Ny pumpestasjon torget			5 900 000
Pumpestasjons Havnegate	1 250 000	2 600 000	
Avskjæring Havnegata - Kystvakta	6 500 000		
Ny pumpestasjon kystvakta		4 200 000	
Pumpeledning Kystvakta Selnes		2 500 000	4 650 000
Pumpestasjon strand sentrum	3 300 000		
Avskjæring utslipp strand sentrum til renseanlegg	2 950 000		

Det forutsettes videre at pågående prosjekt med Myrland renseanlegg, utslippsledning, og avskjæring Myrland til renseanlegg ferdigstilles i.h.t vedtatt hovedplan. Om nødvendig leies inn ekstern kapasitet på prosjektledelse for å få gjennomført tiltakene.

Det skal fremlegges tidlig i 2025 sak for Formannskapet med orientering om status i arbeidet med å realisere hovedplanen og fremdrift Myrland.

<u>Tillegg/endringsforslag fra AP, foreslått av Tove Mette Bjørkmo , Arbeiderpartiet</u>

Kulturfabrikken KF har nettopp feiret 10 års jubileum. Det har vært 10 års vellykket etablering i Sortland. Vår storstue har fått positiv omtale for sitt unike innhold, sin gode måte å drifte på og et omfattende tilbud for store, små, unge og eldre. Vi kan absolutt være stolte av Kulturfabrikken.
Sortland kommunestyre har ikke prioritert å øke overføringen til Kulturfabrikken, og de har i liten grad

fått tilført ekstra tilskudd i løpet av de 10 årene. De har vist stor evne til nøkternhet i deres drift av Kulturfabrikken. Det er viktig at vi lytter til styret i Kulturfabrikken og tilfører det de ber om.
Sortland Arbeiderparti vil foreslå økning av overføring til Kulturfabrikken med kr 3.000 000
Sortland Arbeiderparti mener at utenforskap er må forebygges så langt det er mulig. Det er viktig at vi sørger for lavterskeltilbud og gode møteplasser for barn og unge. Kulturfabrikken har over flere år greid å tilrettelegge på en god måte, og er en viktig møteplass. Ungdomsmillionen var et viktig tiltak i forrige periode der ungdommen fikk være med å bidra både med å gjennomføre tiltak, som blant annet å pusse opp ungdomsklubben, og foreslå tiltak for barn og unge.
Sortland Arbeiderparti foreslår å opprette ungdomsmillion igjen for å tilby lavterskeltilbud til barn og unge. Dette for å forebygge utenforskap.
Sortland Arbeiderparti vil foreslå økt overføring til Kulturfabrikken KF som øremerkes tiltak barn- og unge på kr 1.000 000
Eiendomsskatt
Vi mener at det fortsatt er behov for å ha et bunnfradrag på eiendomsskatt. Vi er fremdeles inne i «dyrtid», og vet at noen sliter med å få økonomien i sin private husholdning til å gå opp. Derfor mener Sortland Arbeiderparti det er viktig å fortsette med bunnfradragsordningen på eiendomsskatt på kr 200.000
Total kostnad eiendomsskatt 3 900 000

Tilskudd Sortland Byforening 250 000
Totalt tilleggskostnader: 8 150 000
Inndekning
Økt rammetilskudd og skatteinntekter 8 150 000

Endring avgiftsfinansierte investeringer
Vann damanlegg ved Storvannet på kr 2 mill 2025 og 18 mill i 2026 flyttes til renovering av vann- og kloakkledning i Sortland sentrum.

I Sortland sentrum føres vann og kloakk i samme kum i flere områder. Flere av anleggene er fra 70 og 80 tallet. Sortland Arbeiderparti vil prioritere renovering og separasjon av vann- og kloakkledninger. Dette vil bidra til økt sikkerhet av vannforsyningen i Sortland kommune.

Renovering/separering av vann og kloakkanlegg Sortland sentrum
2025 2 mill og 2026 18 mill

<u>Tillegg/endringsforslag fra SV, foreslått av Grete Ellingsen, Høyre</u>

1. Øke bevilgningen til kulturfabrikken med 1,3 millioner.
2. Fast bevilgning på 200 000 kr årlig til Gerdas Hus.
3. Det ble i 2019 eller 2020 enstemmig vedtatt at Sortland kommune skulle innføre Klimabudsjett. Dette er enda ikke kommet på plass. Ber om at dette, med evt tilhørende kostnader, kommer med i 2025.

Ordfører Grete Ellingsen hadde invitert gruppelederne fra partiene som ikke er valgt inn i Formannskapet; Rødt, Venstre, MDG og INP til å delta i formannskapets behandling av PS-sak 145/24. Representantene som møtte; Christoffer Ellingsen (Rødt), Lasse Marthinussen (INP), Jørn Martinussen (V), Toine Sannes (MDG) og Ina Beathe A. Jensen (SV) tiltrådte møtebordet og ble gitt talerett. Forslagsrett ble gitt via ordfører.

Kommunedirektør Trond Stenhaug viser til at pkt. 22 i kommunedirektørens innstilling ikke var kommet med i opprinnelig utsendt sakspapirer og ber om denne tas med under votering;

22. Kommunedirektøren gis fullmakt til å oppta en løpende trekkrettighet (kassekreditt) på inntil 70 MNOK fra 1. januar 2025

Votering:

Endringsforslag fra Venstre, Tilleggs/endringsforslag fra Rødt og Tillegg/endringsforslag fra SV falt enstemmig.

Tillegg/endringsforslag fra AP falt;
2 stemmer for (2 AP)
7 stemmer mot (5 H, 1 FRP, 1 SP)

Tilleggs/endringsforslag fra H, FRP vedtatt;
7 stemmer for (5 H, 1 FRP, 1 SP)
2 stemmer mot (2 AP)

Kommunedirektørens innstilling enstemmig vedtatt.

Formannskapet PS - 145/24 VEDTAK:
1. Kommunestyret vedtar Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028 med de mål, rammer og tiltak som fremkommer for det enkelte rammeområdet. Økonomiplanens første år utgjør kommunens årsbudsjett for 2025.

2. Kommunestyret viderefører nye handlingsregler for 2025 - for økonomiplanperioden 2025-2028.

3. Driftsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt drift» §5-4 første og andre ledd.

4. Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til «bevilgningsoversikt investering» §5-5 første og andre ledd.

5. Lånerammen for investeringer settes for 2025 til 133,259 MNOK. I tillegg tas det opp 30 MNOK i startlån hos Husbanken - til videre utlån, jfr. punkt 19. Låneopptak for investeringer i varige driftsmidler for resten av økonomiplanperioden settes til 259,700 MNOK i 2026, 7 MNOK i 2027 og 7,240 MNOK i 2028.

6. Inntekt og formueskatt settes til maksimal sats i henhold til Stortingets vedtak.

7. I medhold til lov om eigedomsskatt til kommunane (eigedomsskattelova) §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2025:

Eiendomsskattesatsen utskrives med 4 ‰ for bolig- og fritidseiendom og 7 ‰ for alle andre eiendommer i henhold til eiendomsskattelovens § 2 og 3. Bunnfradrag for godkjente bolig og fritidseiendommer settes til kr. 0.

a. Eiendomsskatt skrives ut i henhold til vedtatte eiendomsskattevedtekter.

b. Eiendomsskatt forfaller til betaling med samme terminer som øvrige kommunale avgifter.

c. Etter eiendomsskatteloven § 7a skal det innvilges fritak for eiendomsskatt for så vidt gjelder private barnehager og skoler, som ikke driver på kommersielt grunnlag. Videre kan eiendommer som eies av stiftelser eller organisasjoner, som ivaretar kommunens gavn eller tarv og som ikke driver på kommersielt grunnlag, herunder bygdehus og idrettsanlegg som er åpne for alle, av kommunestyret innvilges fritak for eiendomsskatt.

d. For skatteåret 2025 skal det gis fritak for eiendom iht. eiendomsskatteloven § 7 bokstav a) for Kulturfabrikken Eiendom AS – gnr. 15 bnr. 31 seksjon 1, 6 og 7.

e. For 2025 gjennomføres en kontormessig oppjustering av gjeldende takster, (i henhold til Eiendomsskattelovens § 8A-4) med 10 %.

8. Budsjett 2025 for Kulturfabrikken Sortland KF vedtas med en overføring fra kommunen på 26,06 MNOK.

9. Nye gebyr- og betalingssatser for pleie og omsorg i 2025 vedtas i henhold til vedlagt tabell i saken jfr. vedlegg 2.

10. Priser på kommunale tjenester som endres fra 01.01.25 jfr. også vedlegg 1:

1. Vann, abonnementsgebyr: kr. 1.481,- + mva. (- 22,6%)
2. Vann, forbruksgebyr: kr. 16,65 + mva. (+ 34%)
3. Avløp, abonnementsgebyr: kr. 1.265,- + mva. (- 16,2%)
4. Avløp, forbruksgebyr: kr. 14,47 + mva. (+ 44%)
5. Feieavgift: kr. 770,- + mva. (- 0,8%)
6. Ikke regulerte betalingssatser for tekniske tjenester er framlagt i egen sak.
7. e. Gebyr for etablererprøve fastsettes til maksbeløp.

11. Gebyrregulativ for husholdningsrenovasjon og slam vedtas i tråd med vedlegg 3. fra Reno-Vest IKS.

12. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 7,943 MNOK til Den Norske kirke v/Sortland kirkekontor inkl. kommunal tjenesteyting.

13. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 1,4 MNOK til Vesterålsrådet

14. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 0,573 MNOK til RKK.

15. Kommunestyret vedtar for 2025 et tilskudd på 4 MNOK til PPD.

16. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta nødvendige budsjettekniske tilpasninger og pensjonsjusteringer.

17. Kommunestyret gir kommunedirektøren fullmakt til å fordele budsjett på ansvars- og artsnivå innenfor rammene.

18. Enkeltvedtak som fattes i løpet av 2025 som medfører budsjettmessige konsekvenser for 2025-2028 skal også inneholde et oppdatert handlingsprogram med saldering for hele økonomiplanperioden.

19. Sortland kommune vedtar økt bosetting av 100 flyktninger i 2025, det bosettes ingen enslige mindreårige under 15 år.

20. Lånerammen på startlånsmidler fra Husbanken settes til 30 MNOK for 2025.

21. Med bakgrunn i demografiske og økonomiske utfordringer bes kommunedirektøren utrede organisasjon og tjenesteproduksjonsstruktur. Dette forelegges politisk behandling i løpet av 2025.

22. Kommunedirektøren gis fullmakt til å oppta en løpende trekkrettighet (kassekreditt) på inntil 70 MNOK fra 1. januar 2025

Budsjett- og økonomiplanen 2025 -2028

VERBALFORSLAG

1. Stadfestelse av vedtak i Økonomiplanen for 2024-2027

Alle vedtakene i budsjett- og økonomiplanen for 2024-2027 vedtatt i kommunestyret 14.desember 2023 gjelder fortsatt. Vedtakene forutsettes fulgt opp hvis ikke senere politiske vedtak endrer eller opphever de enkelte vedtakene.

2. Flere- fornøyde- innbyggere

Sortland har et mål om å øke antall innbyggere i perioden frem til 2050. Kommunedirektøren bes fremme en drøftingssak under samfunnsutvikling som bidrar med konkrete tiltak for å få flere og mer fornøyde sortlendinger.

Et eksempel på tiltak kan være tilflytterkontor, jf at det i Hadsel snart åpnes et tilflytterkontor som er støttet av fylkeskommunale midler. Sortland kommune bør se på vedtatte mål i regional planstrategi og søke prosjekter innenfor kategorien, "Nordland har livskraftige og inkluderende lokalsamfunn der folk vil bo."

3. Fra utenforskap til felleskap

Tallene for 2023 viser at i Sortland Kommune er det 23,3 % av befolkninga mellom 20-66 år definert å være kategorien utenforskap, noe som betyr at man ikke er i jobb eller under utdanning. Dette er en stor menneskelig og økonomisk kostnad, ikke bare for den enkelte, men også for oss som samfunn. Å redusere utenforskapet må være ett av våre absolutte hovedmål framover.

Administrasjonen bes om å fremlegge en redegjørelse for årsaker og beskrivelse av tiltak som gjøres i dag. Det bes videre om en vurdering av forbedringer av gjeldende tiltak og mulige forslag til nye tiltak. Det vurderes særskilt hvordan de ulike tiltakene er samordnet, spesielt opp mot oppfølgingen av hvert enkelt individ.

Økning i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og utenforskap;

- Sortland kommune skal ha som målsetning å inkludere flere. Kommunen skal ha en positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse og/eller fravær fra arbeid, utdanning eller opplæring i sin virksomhet.
- Sortland kommune skal i samarbeid med NAV og vekstbedriftene øke sin andel av tiltaksdeltakere på midlertidig lønnstilskudd og arbeidsmarkedstiltak.

4. Utredning svømmehall og dagens Idrettshall.

Dagens svømmehall er over 50 år og lever på «lånt tid». Det bes om en utredning av alternativene bygging av ny svømmehall kontra rehabilitering av dagens. Private aktører inviteres til å vise sin interesse. Det skal utredes mulighetene for bruk av dagens svømmehall hvis det bygges ny. I utredninga skal det inngå også vurdering av fremtidig bruk av dagens idrettshall. Det skal vurderes om behovene for basishall/TURNHALL bør løses ved fremtidig nybygg i tilknytning til ny flerbrukshall, ved ombygning av dagens svømmehall eller ved tilpasning/ombygning av dagens idrettshall.

5. Skolestruktur, felles ledelse eller områdemodell

Skolestrukturen med de fysiske skolestedene skal bestå.

Kommunedirektøren bes se på ei utredning innenfor oppvekst og på de ulike barneskolene og i kommunale barnehager.

Det ses på mulighet for en områdemodell eller felles ledelse av skoler og barnehager. Videre ses det på om andre stillinger kan slås sammen, eller om noen stillinger skal utvides i tråd med endringer i samfunnet. (Eksempelvis IKT og fravær blant elever.)

Eksempelvis har **Ørland kommune** og benyttet slike modeller for å møte utfordringer som rekruttering av kvalifiserte ledere og lærere, samt for å sikre god koordinering i områder med lavt elevtall.

Foreldre/foresatte vurderer best hvilken barneskole deres barn bør gå på. Sortland har tilnærmet fritt skolevalg i dag, men modellen kan utvikles videre. Det bes derfor om at administrasjon utreder en modell med utgangspunkt i gjeldende ordning i Bodø kommune. Fordeler, ulemper og mulige konsekvenser kartlegges. Saken bør legges ut til høring før den eventuelt fremlegges til endelig politisk behandling. FAU ved barneskolene og lokale grende/bygdelag i kommunen bør spesielt inviteres til å gi sin uttalelse.

6. Videreføring av LOS-funksjonen

LOS er et tiltak der en arbeider for å redusere bekymringsfullt fravær i grunnskolen. Det forutsettes at administrasjonen finner en løsning der prosjektet kan fortsette utover april 2025 og der kommunens nødvendige egenandel finansieres over rammen for oppvekst.

7. Langsiktige tiltak for økte inntekter og reduserte kostnader i kommunen

Kommunens økonomiske drift er svært utfordrende, og disposisjonsfondet er tappet. Det bes om at administrasjonen foretar en utredning av ulike langsiktige tiltak for å øke inntektene og redusere kostnadene i kommunen. Eksempler på tiltak kan være regionalt samarbeid, samarbeid med private/frivilligheten, effektivitetstiltak og konkurranseutsetting. KOSTRA- tallene og kommunebarometeret bør inngå som en del av virksomhetsstyringen og måltall for økonomi og kvalitet settes ut fra dette.

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å fremlegge en sak med forslag til gjennomføring av anbudskonkurranse for offentlig tjenestepensjon. Formålet er å redusere kommunens løpende kostnader til pensjon. Sikre en mer effektiv bruk av kommunens ressurser og vurdere muligheter for å frigjøre kapital til andre prioriterte formål i kommunen. En eventuell ny avtale skal ikke ha dårligere betingelser for de ansatte i kommunen.

8. Mineralutvinning

Den er stor, økende etterspørsel etter mineraler i verden. Med den økende sikkerhetspolitiske usikkerhet vil tilgang til mineraler for Norge og våre samarbeidspartnere bli enda viktigere. Det bes derfor om at administrasjonen legger frem en samlet oversikt over vurderinger/kartlegginger over kjente og potensielle mineralressurser i Sortland kommune. Offentlige aktører som for eksempel Nordland Fylkeskommune, Vesterålsrådet, private aktører i næringa og grunneiere kan inviteres inn i arbeidet med kartlegginga.

9. Hardbrukshus

Kommunedirektøren bes om å undersøke om private omsorgsaktører kan levere denne tjenesten.

10. KAD- avdeling

Det utredes opprettelse av 6-7 avlastningsplasser i Lamarktunet. Dette for å avlaste pårørende til hjemmeboende med demensomsorg er det behov for å øke tilbudet om flere avlastningsplasser. Tiltaket vil gjøre at man utsetter behov for langtidsplass. det foreslås å utnytte tilgjengelige lokaler i Lamarktunet hvor hjemmetjenesten har lokaler i dag. Bygget trenger lett oppgradering/ombygging. Ved å utnytte Lamarktunet vil man utsette behov for byggetrinn 2 og 3 i nytt sykehjem, samt unngå

leieutgifter i annet bygg. En vil i stor grad legge til rette for å ivareta utskrivningsklare pasienter i egen kommune. Det legges frem egen sak om dette.

11. Diverse teknisk

- Avløpssituasjonen i Sigerfjord er prekær i forhold til ny boligbygging. Dette gjelder stort sett hele området fra Hagen til Kjerringnes. Det bør utredes hva som bør gjøres for å tilrettelegge for boligbygging.
- Gang/sykkelsti mellom Sigerfjordskole og Langbakkveien ligger i budsjettet for 2025. Neste etappe, fra Langbakkveien til Kjerringneselva innarbeides i i økonomiplanen fra 2026.
- Sigerfjordveien er eneste fastlands -beredskapsvei for hele Vesterålen dersom det skulle bli stans i Sigerfjordtunellen. Veien eies av Sortland kommune og kommunen bes ta kontakt med Statens Vegvesen for å undersøke muligheter for driftstilskudd/annet for å sette veien i stand til å kunne fungere som beredskapsvei.

ØKONOMISKE FORSLAG

Kommunedirektøren har sitt forslag til budsjett for 2025 foreslått følgende kutt/reversering av tiltak som ble vedtatt av Høyre/Frp for budsjettet for 2024:

DRIFT		
1	Avtale med Visit Vesterålen	700 000,-
2	Sommer SFO	150 000.-
3	Åpent basseng om sommeren	150 000,-
4	Tilskudd for oppgradering bygdehus	400 000,-
5	Samarbeidsavtale Gerdas Hus	200 000,-
6	Dirigent til demenskoret	70 000,-
7	Åpen hall	100 000,-
8	Samarbeidsavtale Sortland Byforening	250 000,-
9	Tilskudd kontorarbeidsplasser/pendling	250 000,-
10	Lærling medieteknikk	150 000,-
11	Minstefradrag eiendomsskatt	3 900 000,-
12	Prosjekt styrke frivilligheten	1 000 000,-
SUM		7 320 000.-

FINANSIERING		
1	Ekstrabevilgning staten	5 800 000,-
DIFFERANSE		-1 520 000-

Det er kommet kr. 5 800 000 i ekstrabevilgninger til Sortland Kommune over statsbudsjettet. Disse midlene var det ikke tatt høyde for i budsjettforslaget som kommunedirektøren har lagt fram.

Det foreslås derfor at de 12 tiltakene overfor som ble vedtatt i 2024 videreføres også for 2025 ved bruk av disse ekstra midlene. Differansen dekkes slik:

Mindreforbruk Regionalt samarbeid kr. 385 000,- brukes til å dekke deler av differansen. Resten kr. 1 115 000 dekkes av disposisjonsfond. Det legges til grunn at økte overføringer fra staten for 2024 på kr 7 537 000 brukes via disposisjonsfond i 2025.

Samarbeid, spleis og gjøre ting ILAG, skaper mest mulig tilbake for hver offentlig krone som brukes.

Avtalene med Visit Vesterålen AS, Gerdas Hus AS og Sortland Byforening AS videreføres i 2025. Selskapene er ideelle aksjeselskaper som kommunen gjør avtale med for at de skal være med å realisere overordnede mål for utviklingen av et bærekraftig reiseliv, kulturliv, høyere utdannings arena og byutvikling I Sortland. Avtalene legges frem for politisk behandling i formannskapet.

Tilskudd oppgradering bygdehus, åpen hall, kontorarbeidsplasser for pendling, og frivillighetsmidler er alle tiltak som er ment å utløse mer frivillighet, aktivitet og vekst i Sortland. Prosjekt kontorarbeidsplasser pendling regnes å vøre et samfunnsutviklingsprosjekt, og legges det frem drøftingssak om dette så snart som mulig.

Frivillighetsprosjekt

Det settes av kr. 1 000 000 til frivillighetsprosjekt. Dette er midler som skal brukes til ILAG/SPLEIS-prosjekter. Det kan være uteområder på skole/barnehage, fritidsklubber etc, lekeplasser andre offentlige arealer (Bystranda for eksempel) der private/frivillige legger inn egeninnsats og dugnad og der kommunen kan betale inntil 50 % og maks kr. 100 000 av et prosjekt. Egeninnsats hos frivillige regnes som del av finansiering. Målet er å gjøre Sortland mere attraktivt.

Utredning Helsehus forutsettes videre gjennomført innenfor rammen for Helse/Omsorg.

Asfaltering av kommunale veier

Med bakgrunn i utredningen som er foretatt i rapport *Kommunalteknisk rapport-Tilstandsanalyse vei, 2021*, benyttes midlene avsatt i kommunens veifond på inntil

kr. 5 000 000 gjennom kommunestyresak 016/19 til å gjennomføre asfaltering av veier etter planen. Følgende skolevei gis prioritering i 2025: Åsveien fra Kirkåsveien til Sagaveien (250m).

Kr. 2 000 000 av veifondet settes av til SPLEISELAG vei

Private veiere kan søke om støtte på inntil 50 prosent og maksimalt kr. 250 000 på prosjekter for oppgradering av vei. Midlene lyses ut i vinter og realiseres våren/sommeren 2025.

Effekt av Interkommunalt samarbeid

Sortland kommunestyre vedtar å igangsette et regionalt samarbeidsprosjekt «Samdrift Vesterålen». Basert på likelydende vedtak i Vesterålskommunene eies prosjektet av Vesterålen Interkommunale råd og styret er styringsgruppe. Den administrative oppfølgningen av prosjektet skjer gjennom kommunedirektørene / kommunedirektørforum og /eller «i lag tjenestesamarbeid».

Prosjektets formål er å identifisere driftsoppgaver som gir en økonomisk driftsmessig gevinst gjennom å løse de i felleskap.

Prosjektet rapporterer tilbake til det enkelte kommunestyre innen utgangen av 30.06.25 med konkrete forslag til mulige tiltak/prosjekt. I arbeidet skal det legges til grunn en økonomisk gevinst for hver kommune på minimum pr. år:

År	2025	500.000
År	2026	1.000.000
År	2027	1.000.000
År	2028	1 000 000

Gebyrer for vann, avløp og feiing

25.april 2024 vedtok Formannskapet at det skulle f*remlegges sak om revisjon av vedtatte Forskrift om vann- og avløpsgebyr som trådte i kraft 01.01.2024 samt vurdering av kommunestyrets vedtatte gebyrer for vann og avløpsavgifter for 2024.*

En slik sak er fortsatt ikke blitt fremlagt.

I kommunedirektørens forslag til Økonomiplan for 2024-2027 som ble vedtatt i Kommunestyret 15.12.2023 stod det følgende: *Fra 2023 til 2024 foreslås en samlet gebyrreduksjon på rundt -6,9 %. I sist mottatt prognose for totale gebyrinntekter er det følgende tall: 14,8 MNOK i 2023 og 21,5 MNOK i 2024, noe som er en økning på ca. 45 %.*

På side 22 i kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2025-2028 vises det at for en husholdning med forbruk på 120 kubikkmeter vann var totale gebyrer i 2023 kr. 5.788,- mens det i 2024 er kr. 8.427, noe som er en økning 45,6 %

Det ble forespeilet gebyrreduksjon på 6,9 % som ble til en gebyrøkning på 45,6 % fra 2023 til 2024.

I kommunedirektørens forslag til Økonomiplan for 2025-2028 foreslås det en samlet økning i gebyrene på vann, avløp og feiing på 5,3 % fra 2024 til 2025. Dette står også i motstrid til det som ble lagt frem for ett år siden.

Det innarbeides derfor følgende i Økonomiplanen for 2025-2028:

1. Alle avgiftssatsene på vann, avløp og feiing reduseres med 10 % i 2025 i forhold til kommunedirektørens forslag.
2. Det skal snarest i 2025 fremlegges sak om revisjon av Forskrift om Vann- og Avløpsgebyrer i tråd med vedtak i Formannskapet 25.april 2024.
3. Investeringen som er gjort på Lilandsprosjektet på ca kr 35 millioner kroner skal ikke belastes selvkostregnskapet i Sortland før konsesjon for uttak fra Lilandsvannet foreligger og vannet er tatt i bruk for Sortland befolkning.

Kommunedirektøren fremlegger sak på hvordan investeringen behandles i kommunens regnskaper frem til den eventuelt kan belastes selvkostregnskapet igjen.

Demning Storvatnet

Forslag til formulering som innarbeides i Økonomiplanen

- *Ny demning i Storvatnet ferdig prosjekteres slik at det er klart for gjennomføring av anbudskonkurranse. Det skal utarbeides et kvalitetssikret, oppdatert budsjett/kostnadsoverslag for bygging av ny demning basert på ferdig prosjektering som skal fremlegges for Formannskapet i løpet av 1.halvår 2025.*
- *Beslutning om gjennomføring av anbudskonkurranse skal behandles av Formannskapet.*
- *Endelig beslutning om bygging av demning skal gjøres av Kommunestyret etter at anbudskonkurranse er gjennomført og finansiering er innarbeidet og vedtatt i Økonomiplanen for 2026-2029. Det forutsettes at konsesjonsforholdene med NVE for både Storvatnet og Lilandsvatnet er avklart før bygging av ny demning i Storvatnet foretas.*
- *Avsatte forslåtte midler i økonomiplanen fra kommunedirektøren for 2025-2028 for Storvatnet opprettholdes.*

Vi står i dag med et nedtappet Storvatn som eneste vannkilde for store deler av kommunen, og dette uten at det foreligger tilfredsstillende og godkjente beredskapsplaner for vannforsyning i Sortland. Med de mange uavklarte spørsmålene som er i forhold til NVE, vil det ikke være forsvarlig nå å skrinlegge planene om å bygge ny demning i Storvatnet.

Det vil ikke være aktuelt å gjennomføre bygging av ny demning i Storvatnet før konsesjonssøknadene for både Storvatnet og Lilandsvatnet er avklart eller ferdig behandlet av NVE. Dette fordi vi trenger full oversikt over hvilke krav NVE setter for å kunne gi konsesjon.

Eksempelvis vil det kunne komme krav fra NVE som krever reforhandling av avtaler med Holmøy i forhold til stikkledning og renseanlegg som vi ikke kan forskuttere utfallet av. Det kan også komme krav i forhold til Storvatnet som vi ikke har kjennskap til nå.

Avgiftsfinansierte investeringer (selvkost)

Avløp:

Det legges inn følgende tiltak i tråd med vedtatt hovedplan for avløp og vannmiljø og vedtak i kommunestyret 14.12.2023:

Beskrivelse tiltak	**2025**	**2026**	**2027**
Pumpestasjon Strandskog	3 450 000		
Pumpeledning Strandskog - Myrland	4 500 000		
Pumpeledning Sørhamna - Strandskog	1 650 000		
Sortland sentrum renseanlegg, utslippsledning		7 650 000	14 150 000
Pumpestasjon Sjøgata		4 100 000	

Pumpeledning Strandgata-nordre Frydenlund		3 600 000	
Ledning Vesterålsgata - Nordre Frydenlund		1 200 000	
Ny pumpestasjon torget			5 900 000
Pumpestasjons Havnegate	1 250 000	2 600 000	
Avskjæring Havnegata - Kystvakta	6 500 000		
Ny pumpestasjon kystvakta		4 200 000	
Pumpeledning Kystvakta Selnes		2 500 000	4 650 000
Pumpestasjon strand sentrum	3 300 000		
Avskjæring utslipp strand sentrum til renseanlegg	2 950 000		

Det forutsettes videre at pågående prosjekt med Myrland renseanlegg, utslippsledning, og avskjæring Myrland til renseanlegg ferdigstilles i.h.t vedtatt hovedplan. Om nødvendig leies inn ekstern kapasitet på prosjektledelse for å få gjennomført tiltakene.

Det skal fremlegges tidlig i 2025 sak for Formannskapet med orientering om status i arbeidet med å realisere hovedplanen og fremdrift Myrland.

Driftsutvalget behandling - 21.11.2024 - PS-069/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Endringsforslag fra Rødt, foreslått av Johnny Torgersen, Rødt

Sak 69/24: Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028

Rødts forslag som fremmes til Driftsutvalget

Prioriterte tiltak
1 Eiendomsskatt: Bunnfradraget settes til kr 300 000 kun for (helårs)boliger – skal ikke gjelde fritidsboliger.

2 Psykisk helserådgiver videregående skole videreføres kr 840 000 hver år i økonomiplanperioden

3 Sortlandshjelpa Ung: Dersom ikke minst dagens fagkompetanse og tilbud kan opprettholdes på grunn av manglende økonomi, skal dette legges fram så snart som mulig i budsjettregulering og det skal vurderes økonomiske tiltak.

4 Helse og omsorg: Opprettelse av 6-7 avlastningsplasser i Lamarktunet 1,8 mill. for 2025 og 5,4 mill. resten av økonoomiplanperioden

5 Videreføre tiltak med oppretting av stillinger ut over grunnbemanning i barnehager som tiltak for økt vikarstabilititet og styrking av generell grunnbemanning. Delfinansiering fra virkarbudsjettet + økt tilskudd til enheten.

6 Maurnesbassenget: Det utredes mulighet for økt bruk og tilgjengelighet av Maurnesbassenget ut over skoletilbudet. I dette ligger å vurdere ulike konsept for drift og/eller utleie av bassenget mot betaling. Dette gjennomføres innen 1.kvartal 2025 og kan eventuelt vurderes satt i verk fra høsten 2025. Åpner også for eventuelle tilskudd for å få tiltaket iverksatt.

7 Demning Storvatnet: Investering til bygging av demning Storvatnet tas ut.

Inndekning:
Utfra dagens situasjon ser det ut til å bli et mindreforbruk i forhold til siste budsjettregulering for 2024 på ca.12 mill. I tillegg er det tilgjengelig minst 5 mill. for 2026 ut over kommunedirektørens budsjettoppsett. Det vil også være aktuelt å legge inn ca. 10 mill. fra disposisjonsfondet i økonomiplanperioden utfor kommunedirektørens oppsett.

Forslag fra Høyre, foreslått av Frank Ludvigsen, Høyre

Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 tas til orientering og sendes over til Formannskap da saken ikke har vært partibehandlet enda.

Kommunedirektørens innstilling ble satt opp mot fremlagte forslag fra Høyre. Fremlagte forslag ble enstemmig vedtatt (7 H,1 SP, 1 INP, 1 SV, 1 AP, 1 R).

Fremlagte forslag fra Rødt falt med 1 stemme (1 R) mot 11 stemmer (7 H,1 SP, 1 INP, 1 SV, 1 AP).

Driftsutvalget PS - 069/24 VEDTAK:
Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 tas til orientering og sendes over til Formannskap da saken ikke har vært partibehandlet enda.

Eldrerådet behandling - 20.11.2024 - PS-021/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Saken tas enstemmig til orientering.

Eldrerådet PS - 021/24 VEDTAK:
Saken tas til orientering.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse behandling - 20.11.2024 - PS-016/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Saken tas enstemmig til orientering.

Rådet for personer med funksjonsnedsettelse PS - 016/24 VEDTAK:
Saken tas til orientering.

Administrasjonsutvalget behandling - 19.11.2024 - PS-008/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

Endringsforslag, foreslått av Roar Wessel Olsen, Høyre

Administrasjonsutvalget tar saken til orientering.

Innstillingen ble satt opp mot fremlagte forslag. Fremlagte forslag ble enstemmig vedtatt.

Administrasjonsutvalget PS - 008/24 VEDTAK:
Administrasjonsutvalget tar saken til orientering.

Arbeidsmiljøutvalget behandling - 18.11.2024 - PS-009/24

BEHANDLING I MØTE

Forslag fra politikere

009/24 Budsjett 2025 og økonomiplan 2025 - 2028, foreslått av Brita Kleivan,

Arbeidsmiljøutvalget tar saken til orientering.

Medvirkning, foreslått av Jon Børre Knutsen,

Utdanningsforbundet og Fagforbundet forutsetter at vi blir involvert i prosessen så tidlig som mulig, ved drøftinger angående strukturelle endringer.

Fremlagte forslag ble enstemmig vedtatt.

Arbeidsmiljøutvalget PS - 009/24 VEDTAK:
Arbeidsmiljøutvalget tar saken til orientering.

Utdanningsforbundet og Fagforbundet forutsetter at vi blir involvert i prosessen så tidlig som mulig, ved drøftinger angående strukturelle endringer.

KORT BESKRIVELSE AV SAKEN

FAKTA I SAKEN
Kommunedirektøren legger med dette frem forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025 – 2028.

Forslag til budsjett og økonomiplan bygger på regjeringens forslag til statsbudsjett og KS sin prognosemodell fra oktober 2024, samt gjeldende budsjett og økonomiplan. I tillegg til kommunens økonomiske stilling og politiske vedtak som gir føringer for budsjett- og økonomiplanarbeidet samt andre forhold som påvirker den økonomiske situasjonen og kommunens utfordringsbilde.

I etterkant av budsjettdokumentet som ble utlevert 31.10.2024, er det kommet noen endringer, avklaringer og kunnskap som kommunedirektøren i det videre vil redegjøre for.

Det vises også både til vedlagt budsjett og økonomiplan, samt web versjon som har følgende lenke: https://pub.framsikt.net/2025/sortland/bm-2025-budsjett_2025_og_økonomiplan_2025-2028

VURDERING
I årets siste kvartal viser prognosene som ble behandlet i budsjettregulering 3-2024 at kommunen inneværende år styrer mot et betydelig merforbruk og bruk av disposisjonsfond for å balansere årets budsjett. Siste to ukene har også regjeringen signalisert ca. 5 milliarder i tilleggsbevilgninger for både inneværende år, og 5 milliarder for neste budsjettår. Dette er etter kommunedirektørens oppfatning en bevilgning som ble gjort for å kompensere for prisøkninger og bortfall av skatteinntekter.

Renteberegninger i kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplanen er beregnet ut fra kommunalbankens prognoser i september/oktober. Pr i dag er disse estimatene opp mot 0,5 % lavere enn hva som er nåværende anslag. Siden det fortsatt er betydelig usikkerhet rundt både hvordan kronekurs og renter vil utvikle seg i tiden fremover, foreslår foreløpig ikke kommunedirektøren endringer i renteberegninger.

Budsjett og økonomiplan er utarbeidet med utgangspunkt i KS prognosemodell fra 14. oktober for beregning av skatt og rammeinntekter. I anslaget på skatteinntekter øker disse betydelig fra 2024 til 2025 og skyldes at både den kommunale skatteøren øker fra årets nivå med 1,8 %, til 12,75 til neste år, samt at inntektsutjevningen øker fra 60 % til 64 % i 2025/2026. Dette medfører at en stor del av Sortland kommune sine inntekter er avhengig av et høyt nivå på skatteinngangen. Høyere renter over lengre tid enn stipulert tidshorisont, gjør at rentefradragene øker slik at skatteinntekter går ned.

Etter at prognosemodellen ble oppdatert 4. november viser det seg at kommunes inntekter i år etter denne ekstrabevilgningen reduseres med 1,627 MNOK mot estimerte 8,3 MNOK i økning. Dette som følge av at det forventes lavere skatteinntekter for inneværende år. For 2025 utgjør denne ekstrabevilgningen en økningen for Sortland 5,769 MNOK. Denne økningen ikke hensyntatt i kommunedirektørens budsjettforslag.

I forslaget til kommunedirektøren foreslås det å ta imot 100 flyktninger. Dette er ca. halvparten av mottak som har kommet hvert av de to siste årene. Hvordan flyktningpolitikken blir fremover er usikkert. Det er ikke utelukket at det i løpet av denne økonomiplanperioden vil bli en omstillingsprosess i den kommunale driften for å tilpasse seg endrede forutsetninger.

Ved en inkurie kom ikke innspillene fra eldrerådet til økonomiavdelingen før 1. november, slik at dette ikke ble vurdert før budsjettdokumentet ble offentliggjort 31.oktober. Kommunedirektøren har derimot i etterkant gjort en vurdering, men har ikke funnet nødvendig økonomisk handlingsrom for å imøtekomme rådets innspill. Dette ligger som et vedlegg til saken.

I behandling av budsjett og økonomiplan er det gjort flere endringer og utredet ulike tiltak, hvorav noen er hensyntatt og andre ikke. Kommunedirektøren legger ved et eget vedlegg som viser «ønskede tiltak og investeringer» som ikke er med i budsjett og økonomiplanen.

Kommunedirektøren er kjent med at Reno- Vest har styrebehandlet gebyrsatsene og at de har innstilt til representantskapet som har møte fredag 15.11. Det er innstilt på 5,9 % økning på husholdningsavfall og 9,5 % på slam, men dette vet en ikke før saksfremlegget sendes ut. Dette vil legges ved saken når godkjent protokoll mottas.

I kommunedirektørens forslag til budsjett 2025 ligger det kalkulert inn samme beløp til Studiesenter RKK Vesterålen som for inneværende år, kr 504 441,-. Kommunedirektøren mottok 12.11 en oppdatert prognose fra RKK på kr. 573 955-, slik at forslaget i punkt 14 ivaretar det faktiske beløpet. Dette dekkes inn over stipulerte merinntekter fra staten i avsnitt 4 over.

Samtidig som denne budsjettsaken blir behandlet, er det noen saker som også er til politisk behandling og vedtakene i disse sakene vil påvirke de økonomiske forutsetningen som ligger i kommunedirektørens forslag. Dette gjelder spesielt forslag til ny planstrategi, hvor det legges opp til en ambisiøs gjennomføringsplan og som vil kreve ressurser utover det som ligger i organisasjonen i dag. Etter planforslaget er vedtatt, vil kommunedirektøren kvalitetssikre hva de ulike utredningene vil innebære av mer-ressurser og fremme en sak på dette.

Personalmessige forhold

Økonomiske forhold

I forslag til budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 er det gjort en betydelig innsats for å balansere driften til et nivå som gjør at planlagt bruk av disposisjonsfond i løpende drift er eliminert. Det er gjennomført reversering av mange tiltak og ytterligere innstramminger på mange områder for hvert enkelt rammeområde, noe som gjør at driften er sårbar for forhold som ligger utenfor planlagt drift.

De siste 20 årene har kommunens investeringer ligget relativt lavt. Satsninger spesielt de 2 siste årene innenfor vei/vann/avløp, skole, samt helse og omsorg, har medført at kommunes lånegjeld har økt betydelig - og er nå på ca. 1 348 MNOK. Gjeldsnivået vil nå et antatt toppnivå på vel 1 600 MNOK i løpet av 2026, og vil være en betydelig økonomisk faktor i kommunens utgifts portefølje.

Selv om rentenivået fortsatt holder seg på et høyere nivå enn hva som er signalisert det siste året, legges det opp til en ambisiøs investeringstakt de neste to årene. Sykehjemmet ferdigstilles om ca. 8 måneder og bygging av ny flerbrukshall til 250 MNOK vil starte en stund etter dette. Ny hall estimeres å stå ferdig i slutten av 2026, og hvor kapital og driftskostnader fra 2027 estimeres til ca. 14 MNOK, hvert år.

Kommunen går fra et betydelig merforbruk i 2024 til økonomisk balanse i planperioden. Slik kommunedirektøren vurderer kommunens økonomiske stilling og utvikling fremover vil den med dagens drift nærme seg et kritisk nivå. Dette innebærer at kommunens økonomi og drift ikke er økonomisk bærekraftig over tid.

En betydelig økning i demografikostnader de nærmeste årene hvor aldersgruppen mellom 0-19 år blir redusert med 219 personer og blir ca. 50 MNOK billigere å drifte. I motsatt ende viser gruppen over 67 år at de blir 394 personer flere og ca. 95 MNOK dyrere. Når en også vet at antall sysselsatte pr. bruker også går betydelig ned de neste årene, skaper dette en viss bekymring for den fremtidige tjenesteproduksjonen.

Dette indikerer et tydelig behov for endringer innenfor begge tjenesteområder i planperioden, hvor både ressursinnsats og organisering vil medføre fortsatt omstilling. All erfaring tilsier å møte denne utfordringen i forkant. I tillegg har Sortland kommune ambisjoner om langsiktig sunn økonomisk utvikling, hvor positivt netto driftsresultat og godt økonomisk handlingsrom er viktig. Både som kommune og regionsenter. Det vedtas nye og definerte handlingsregler som peker retning og ambisjonsnivå, og for å oppfylle disse vil det logisk fordre iverksetting av omstilling og tilpasning til endringer i etterspørsel av kommunens tjenester. Dette oppnår vi kun gjennom en proaktiv tilnærming til de utfordringer vi står foran.

Det er derfor kommunedirektørens klare oppfatning at det må gjennomføres tilpasninger i eksisterende drift for å møte de utfordringene som ligger foran oss. Dette medfører at det må gjennomføres en gjennomgang av hele driftsorganisasjonen for å tilpasse den til de tjenestebehov som demografiprognosene antyder. For å gjennomføre dette legges det inn et eget punkt i innstillingen som ivaretar denne kontraheringen til kommunedirektøren (jfr. pkt 21). I lys av den økonomiske utviklingen og rammebetingelser kommunen står foran i økonomiplanperioden, ser Kommunedirektøren konkret behovet for å gjennomgå alle rammeområder med hensyn til mer omfattende strukturelle grep. Dette gjelder i særdeleshet de største enhetene som Oppvekst og Helse og omsorg. Kommunedirektøren vil så tidlig som mulig i 2025 sikre nødvendig beslutningsgrunnlag for politisk behandling av forslag til eventuelle strukturelle endringer på disse områder.

Folkehelse

Klima-, miljø- og naturforhold

KONKLUSJON
I kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan, er det lagt inn en drift som i en kort tidshorisont er økonomisk bærekraftig. Det legges opp til en relativ ekspansiv økning av lånegjelden de to første årene av økonomiplanperioden, og som vil medføre en ikke ubetydelig drift og finansøkning fra 2026 og utover. I den samme tidsperioden illustreres det en rentenedgang, som vil kompensere for økte finans- og driftsutgifter når ny idrettshall står ferdig.

Både renteprognoser og skatteinntekter er faktorer som kan påvirke det økonomiske handlingsrommet til også Sortland kommune fremover. Kommunedirektøren legger etter beste evne til grunn de estimatene som er tilgjengelig på budsjettidspunktet, når det gjelder kommunens inntekter og utgifter.

Hvis kommunen skal komme i posisjon til ivareta eller bygge opp fondsreserver eller investere utover denne planperioden, må driftsbesparende tiltak iverksettes for å oppnå økonomisk bærekraft over tid.

Vedlegg:
Vedlegg 3 gebyrregulativ Reno Vest 2025 - Lagt på saken 27.11.2024
Brev ang. innspill budsjett 2025 Sortland kommune
Vedlegg 2. Gebyrsatser for Helse og omsorg 2025
Vedlegg 1. Momentum Budsjettnotat Selvkost - Sortland kommune 2025 til 2028

Vedlegg 3. Økonomiplan for 2025 2028 oversikt ønskede tiltak og investeringer som ikke er med Budsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028